

Skupina poslank in poslancev
(prvopodpisana mag. Katarina Hočevar)

Datum: 13.9.2012

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	13-09-2012	
Šifra:	001-02/12-16/2	
Povezava:		
EPA:	620-VI	EU:
Sign. zn.:		
Kratica:		

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Predsednik dr. Gregor Virant

ZADEVA: Predlog za začetek postopka za spremembe Ustave Republike Slovenije z osnutkom ustavnega zakona o spremembah Ustave Republike Slovenije

Na podlagi 168. člena Ustave Republike Slovenije skupina poslank in poslancev predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije, da začne postopek za spremembo Ustave Republike Slovenije, ki se nanašajo na ustavno ureditev zakonodajnega referenduma.

Predstavniki skupine poslank in poslancev:

Pri obravnavi v Državnem zboru in Ustavni komisiji bo predlog predstavila in dodatno obrazložila prvo podpisana poslanka mag. Katarina Hočevar.

mag. Katarina Hočevar

Priloga:

- Predlog za začetek postopka za spremembe Ustave Republike Slovenije z osnutkom ustavnega zakona o spremembah Ustave Republike Slovenije
- podpisi poslank in poslancev

Na podlagi 168. člena Ustave Republike Slovenije in prvega odstavka 173. člena Poslovnika Državnega zbora skupina poslank in poslancev predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije, da začne postopek za spremembe in dopolnitev Ustave Republike Slovenije, ki se nanašajo na ustavno ureditev zakonodajnega referendumu.

PREDLOG ZA ZAČETEK POSTOPKA ZA SPREMEMBE
USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE
Z OSNUTKOM USTAVNEGA ZAKONA O SPREMEMBAH
USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

I. Ocena stanja, razlogi za spremembe in predstavitev ciljev ter vsebine predlaganih sprememb Ustave Republike Slovenije

Demokratska ureditev sodobne države je utemeljena na volitvah, ki so neposreden izraz politične volje vseh volivcev, in v tem smislu na pojmu in načelih predstavniške (parlamentarne) demokracije. V smislu ustavne demokracije kot širšega pojma pa je na predstavniški, torej posredni demokraciji, utemeljena oblast na nek način tudi omejena, v resnici pa pomensko in vsebinsko razširjena ter dopolnjena še z različnimi oblikami neposrednega izvrševanja oblasti ljudstva. Ljudska suverenost kot temelj in izraz oblasti se torej izvršuje ne samo na predstavniški način, temveč tudi neposredno, kot to izrecno določa tudi drugi odstavek 3. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ustava). To se izraža v različnih oblikah, ki jih vse imenujemo s skupnim pojmom neposrednega izvrševanja oblasti. Nekatere poglobljene oblike takega neposrednega izvrševanja oblasti so dodatno posebej določene in urejene tudi v posameznih določbah ustave. Naša ustavna ureditev namreč pozna pravzaprav večino oblik in načinov neposrednega izvrševanja oblasti, kot jih sicer podobno, v večji ali manjši meri določajo tudi ustave vseh drugih naših primerljivih ureditev.

Vse oblike neposrednega sodelovanja in udeležbe v postopku oblikovanja politične volje lahko razdelimo v dve temeljni skupini. V prvi sferi gre za predlaganje, t. j. za predloge in pobude, ki jih morajo ustrezni državni organi na ustrezen, vnaprej določen način, upoštevati. Drugo področje neposrednega izvrševanja oblasti ljudstva pa je področje (praviloma dokončnega) odločanja oziroma sprejemanja odločitev. Tipičen primer v sferi pobud in predlaganja državljanov je predvsem ljudska zakonska

(zakonodajna) iniciativa, kot jo pri nas določa 88. člen ustave. Vendar moramo v sfero pravice predlaganja in dajanja pobud šteti tudi pobude in predloge v zvezi z izvedbo zakonodajnega referendumu, dalje ustavno pravico do peticije (45. člen Ustave RS), nekoliko širše gledano pa še druge, temu podobne možnosti in vidike, kot npr. izražanja (politične) volje v različnih formalnih in neformalnih interesnih združenjih, na različnih zborih državljanov oziroma občanov (tudi na lokalni samoupravni ravni), na zborih krajanov, pa vse do možnosti obračanja na poslance s predlogi, ki merijo na npr. določitev ali spremembo kakšne obstoječe zakonske ureditve. Splošen skupen pomen vseh možnosti in oblik teh izražanj neposredne demokracije je v tem, da nekdo more (in sme), kot posameznik ali kot skupina, dati predlog in sprožiti postopke, ki lahko privedejo tudi do zakonske iniciative in posledično do ustreznih sprememb.

Najpomembnejša oblika neposrednega izvrševanja oblasti v sferi (zakonodajnega) odločanja pa je gotovo zakonodajni referendum (90. člen ustave), čemur se (pri nas po ustavi v omejenem obsegu) smiselno pridružuje tudi referendum, ki ga je treba razpisati ob ustanovitvi občin (tretji odstavek 139. člena ustave) in končno vsekakor seveda tudi možnost samega ustavno-revizijskega (potrditvenega) referendumu (170. člen ustave). Možnost posvetovalnega referendumu vsebuje Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi. Od omenjenih referendumskih oblik in možnosti se konkretni predlog za začetek postopka za spremembo ustave nanaša samo na obstoječo ureditev zakonodajnega referendumu po naši ustavi.

Razen tega, kolikor je navedeno, potrebnosti, mesta ter pomena zakonodajnega referendumu v sklopu s tem ustavnim zakonom predlaganih sprememb ustave očitno ni treba še posebej oziroma dodatno utemeljevati. Končno ta institut v naši ustavi obstaja že vse od njenega sprejetja in se je v praksi že večkrat potrdil kot resnično zelo pomemben institut in dopolnitev v sklopu neposrednega izvrševanja ljudske oblasti. Oceniti je mogoče, da je zakonodajni referendum kot tak na splošno v celoti sprejet, medtem ko so občasni pomisleki zoper zakonodajni referendum očitno neutemeljeni in v tem smislu premalo domišljeni. Tako je zlasti zgrešeno občasno, s strani posameznih državljanov, pa tudi na ravni nekaterih teoretikov, izražen pomislek, češ da gre pri zakonodajnem referendumu za »prelaganje nalog in dolžnosti poslancev« na (vse) državljane. Res je glede tega prav nasprotno, da so poslanci v vseh teh primerih svoje delo in naloge v okviru ustavnih dolžnosti in zakonodajnega postopka že opravili, zakonodajni referendum pa tedaj ne pomeni prelaganja njihovih dolžnosti na državljane, temveč možnost in pravico državljanov, da se o posameznem zakonu izrečejo tudi sami.

Po drugi strani pa praksa in izkušnje pri dosedanem izvajanju zakonodajnih referendumov pri nas po veljavni ustavni ureditvi ter tudi primerjalno pravni pogled na sedanjo ureditev dovolj prepričljivo kažeta na potrebo po določenih spremembah oziroma izboljšavah obstoječe ureditve. Vsem predlaganim spremembam s tem predlogom za začetek spremembe ustave glede zakonodajnega referenduma pa je skupna podlaga in temelj v tem, da se s predlaganimi spremembami želi doseči še večja vloga in poudariti pomen in mesto tega instituta v naši ustavni ureditvi. Prav zaradi tega pa so očitno potrebne določene revizijske poteze glede obstoječe ureditve, s katerimi bi se hkrati odstranile doslej ugotovljene pomanjkljivosti.

Ustava v prvem stavku prvega odstavka 90. člena sedaj zelo na široko, hkrati pa nejasno opredeljuje, kaj je (po ustavi) predmet oziroma vsebina zakonodajnega referenduma. Ustavnoppravna teorija, kot tudi primerjalne ureditve, sicer zelo jasno ločijo temeljne vrste oziroma oblike zakonodajnega referenduma. Ti referendumi se predvsem delijo na predhodne in naknadne, kar torej pomeni referendum pred oziroma po sprejetju zakona. Sam naknadni referendum pa se še nadalje deli na potrditveni (ratifikacijski) in na razveljavitveni (abrogacijski) referendum. V prvem primeru se na referendumu odloča o uveljavitvi že sprejetega, a ne še uveljavljenega zakona, v drugem primeru pa se na zakonodajnem referendumu odloča o tem, ali volivci želijo razveljaviti zakon, ki ga je parlament ne samo že sprejel, temveč je bil v skladu z ustavo objavljen in tudi že velja. Glede tega, kar je torej v ustavnopravni teoriji pravzaprav jasno razmejeno, pa je veljavno besedilo navedene določbe ustave pravzaprav zelo odprto, nejasno in nedorečeno. »Vprašanja, ki se urejajo z zakonom« so namreč vprašanja, ki kot taka sodijo kar v vse navedene oblike oziroma različne tipe referendumov. Ob obstoječi ustavni dikciji je zakonodajalec sprva v Zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi uredil dve vrsti referenduma, predhodnega, od naknadnih pa potrditvenega. V odločbi, objavljeni v Uradnem listu RS, št. 24/05 (odločba U-I-217/02-34 z dne 17. 2. 2005), Ustavno sodišče ugotavlja velike pomanjkljivosti in v zvezi s tem tudi neskladnost zakonske ureditve predhodnega referenduma z ustavo. Med drugim Ustavno sodišče s tem v zvezi ugotavlja tudi oviranje zakonodajnega organa pri izvrševanju zakonodajne funkcije in nekonsistentnost v zakonu urejenega postopka glede teh referendumov. Iz tega in še drugih razlogov, ki jih obrazložitev te odločbe podrobno obravnava, je Ustavno sodišče v izreku navedene odločbe v Zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi razveljavilo njegove določbe v delu, v katerem se nanašajo na predhodni referendum. Ker zakonodajalec od te odločbe dalje ni poskušal predhodnega referenduma urediti kako drugače, imamo poslej v naši državi samo naknadni (potrditveni) zakonodajni referendum. Navedenemu stanju je treba dodati, da so tudi sicer ureditve s predhodnim

referendumom, ki bi bil podoben našemu dosedanjemu zakonodajnemu referendumu, pravzaprav v manjšini oziroma jih s prav tako ureditvijo sploh ne najdemo. Vprašanje v smislu predhodnega referenduma je namreč v ureditvah, ki to poznajo, urejeno bistveno drugače. Taka ureditev je v tem, da iz ljudske (zakonske) iniciative, če tako predlagani zakon ni sprejet, lahko nastane oziroma temu sledi še referendum, na katerem se običajno volivci odločajo med zakonom, oblikovanim v smislu ljudske iniciative, in med predlogom zakona, kot ga v takem primeru predlaga zakonodajno telo oziroma parlament. Tako ureditev pozna na primer Nemčija na ravni dežel (na primer Bavarska), zlasti pa je taka tudi tipična švicarska ureditev glede spremembe ustave. Pri nas je ljudska iniciativa prepuščena rednemu zakonodajnemu postopku in odločanju, ki se opravi v parlamentu in tudi v tem primeru lahko nadaljuje s (potrditvenim) zakonodajnim referendumom, ne pa (tudi) s predhodnim zakonodajnim referendumom. V tem smislu sicer naša sedanja ureditev očitno povsem ustreza in zadošča, hkrati pa je potrebno s spremembo ustave glede zakonodajnega referenduma jasno določiti, da ima naša ustavna ureditev zakonodajnega referenduma obliko naknadnega referenduma, na katerem se odloča o uveljavitvi sprejetega zakona, a ne še uveljavljenega zakona. S predlagano spremembo ustave (v prvem odstavku 90. člena) bi bilo to poslej tudi povsem jasno in nedvoumno določeno.

Naslednja predlagana sprememba, ki jo določa predlog ustavnega zakona, se nanaša na delno omejitev pristojnosti državnega zbora oziroma poslancev na tem področju. Institut referenduma pomeni prenos dokončne odločitve o potrditvi oziroma zavrnitvi nekega v državnem zboru sprejetega zakona (ko gre za zakonodajni referendum) na državljane; gre za neposredno pravico ljudstva, da o tem odloči. Od tod tudi že sam pojem referenduma oziroma, širše, plebiscita (plebs – ljudstvo, scitum – sklep, odločitev). Doslednost glede tega bi pravzaprav morala pomeniti, da je tudi že sama odločitev, v smislu pobude oziroma zahteve, da se o določenem zakonu (obvezno) izvede referendum, v pristojnosti samih volivcev. Pristojnost najmanj tretjine poslancev po sedanji ustavni ureditvi je torej glede tega za zakonodajni referendum netipična, nekako dodana in kot taka ne sodi, vsekakor pa ne nujno in samoumevno, v sfero neposrednega ljudskega odločanja o uveljavitvi nekega zakona. Medtem ko je pri zakonski iniciativi vključitev ljudske zakonske iniciative logična, pa po drugi strani vključitev poslancev kot možnih sprožilcev obveznega zakonskega referenduma ni logična, vsekakor pa ne sistemsko potrebna vsebina takega referenduma. Za tako oceno in stališče govore tudi vsebinski razlogi. Poslanci so svojo zakonodajno pristojnost v postopku sprejemanja in z odločitvijo o sprejemu zakona, kot zakonodajna veja oblasti, namreč s tem v danem primeru že izčrpali in zaključili. S sedaj določeno možnostjo zahteve (najmanj) tretjine poslancev za obvezno izvedbo zakonodajnega

referenduma pa se njihovo zakonodajno delo kljub sprejemu zakona v določenem smislu lahko še nadaljuje. Kot je bila politična že sama odločitev o sprejemu zakona, se ta vpliv, čeprav morda v nekoliko spremenjeni oziroma drugačni kanstelaciji mnenj in stališč o posameznem zakonu še nadaljuje z možnostjo sprožitve obveznega zakonodajnega referenduma. Zahteva tretjine poslancev, kot je to določeno sedaj, namreč v bistvu lahko vsebinsko pomeni samo – brez novega glasovanja o tem – organizirano oblikovanje nadaljnjega nasprotovanja sicer že veljavno sprejetemu zakonu, ki ni bilo uspešno v samem postopku sprejemanja zakona. V kontekstu že sprejete odločitve o zakonu v državnem zboru, in na drugi strani referenduma, na katerem bodo o zakonu odločali državljani, pa taka vloga poslancev torej predstavlja nekakšen tujek. Predlog ustavnega zakona pa kljub temu ohranja možnost, da Državni zbor fakultativno razpiše referendum na lastno pobudo («O uveljavitvi sprejetega zakona *lahko* državni zbor razpiše referendum...«), saj gre v tem primeru za večinsko odločanje o vprašanju, ali razpisati referendum, in ne za mehanizem, kako še z drugimi sredstvi nasprotovati zakonskim rešitvam, potem ko je Državni zbor že opravil svojo nalogo s sprejetjem zakona. V danem primeru gre za večinsko odločitev zakonodajalca, da dokončno odločitev o potrditvi zakona sprejmejo volivci, kar pa po mnenju predlagateljev ni sporno. Tako se s predlaganjem te spremembe sedanja pristojnost poslancev glede zakonodajnega referenduma sicer zmanjšuje, ne pa tudi v celoti ukinja.

Kar se tiče ukinitve možnosti, da razpis referenduma zahteva državni svet, pa je treba kot prvo poudariti, da se želi s takšno spremembo doseči konsistentno rešitev, po kateri bo praviloma razpis referenduma le še v rokah volivcev. Nenazadnje pa državni svet deluje v okviru zakonodajne veje oblasti, tako da lahko tudi zanj velja enak argument kot za poslance, to je, da so mehanizmi zakonodajne veje oblasti načeloma izčrpani v trenutku sprejetja zakona. Na tem mestu velja opozoriti tudi na primerjalnopravni argument, na podlagi katerega je zlahka ugotoviti, da je veljavna referendumska ureditev v delu, ki se nanaša na subjekte, ki lahko zahtevajo razpis referenduma izjemno široka, ter da tuje ureditve v primeru, ko lahko razpis referenduma zahteva določeno število volivcev, te možnosti ne dajejo drugemu domu parlamenta oziroma organu, ki deluje v okviru zakonodajne veje oblasti.

Drug, samostojen sklop predlaganih sprememb ustave, ki prav tako urejajo vprašanja zakonodajnega referenduma, pa je v tem, da se dodatno določa in ureja tista vsebina, ki jo sedaj lahko ocenjujemo kot pomanjkljivost veljavne ureditve. Tudi vsebinski pomen predlagane dopolnitve ustave je v celoti v tem, da se da institutu referenduma v bistvu še večji pomen, kot ga ima po sedaj veljavni ureditvi. Samo na videz paradoksalno je, da je to možno in treba doseči tako, da se za določene primere

(oziroma zakone) možnost referendumskega odločanja z ustavo vnaprej izključi. Za to govore prepričljivi vsebinski razlogi, hkrati pa bi s tako dopolnitvijo na splošno dosegli tudi primerno izenačenje s tako rekoč vsemi primerjalnimi tujimi ustavnimi ureditvami, ki prav tako glede referendumskega odločanja o zakonih določajo primere, ki so od takega odločanja izključeni. S predlaganimi spremembami bi torej glede tega hkrati dosegli oboje, dopolnitev sedaj pomanjkljive ustavne ureditve referenduma, kot tudi primerjalnopravno izenačitev s tako rekoč vsemi tujimi primerljivimi ureditvami tega vprašanja. Tudi sama konkretna vsebina predlaganih zakonskih področij, na katerih zakonodajni referendum v bodoče ne bi bil več dopusten, je, na splošno vzeto, primerjalnim tujim ureditvam bodisi zelo podobna bodisi tako rekoč enaka. Podlaga tej (taki) podobnosti ali enakosti je seveda v tem, da so tudi pri nas razlogi za tako ureditev enaki kot so v tujih ureditvah. Podrobnejši prikaz zakonskih področij, ki bi bila na ta način iz referendumskega zakonodajnega odločanja izključena, je razviden iz besedila predlaganih sprememb ter dodatno pojasnjen in utemeljen v obrazložitvi.

Kot nadaljnje se kaže tudi potreba po odpravi dosedanje pomanjkljivosti, ki je v tem, da ustava ureja samo izid oziroma odločitev na referendumu, ne vsebuje pa nobene določbe o številu oziroma kvorumu udeležencev, kdaj je torej odločitev na referendumu veljavna. S tem v zvezi je občasno zaslediti tudi ilustrativno, strogo formalno pa pravilno ugotovitev, da bi pri nas za veljavno odločitev o referendumskem vprašanju zadoščala tudi že udeležba in glasovanje enega samega volivca. Razen tega primera pa, iz razumljivih razlogov, ustava pravzaprav nobenega kvoruma udeležbe ne določa le pri splošnih volitvah (volitve v državni zbor, volitve predsednika republike), medtem ko je, razen pri referendumu, na splošnem volilnem glasovanju oziroma opredeljevanju nek potreben kvorum za odločanje predpisan. Taki kvorumi so kot pogoj za pravni učinek, namesto v ulomkih v absolutnem številu, določeni ne samo glede odločanja, temveč praviloma vedno tudi sploh že glede samih pobud, predlogov oziroma zahtev. Taki primeri so sicer splošno pravilo, in veljajo npr. za zakonsko iniciativo (pet tisoč volivcev, prvi odstavek 88. člena ustave), za zahtevo poslancev ali volivcev za razpis referenduma (drugi odstavek 90. člena ustave), za podprtje pobude za vložitev zahteve za razpis referenduma (najmanj dva tisoč petsto volivcev, drugi odstavek 16. člena Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi), in tako dalje. Medtem ko ustava in zakon predpisujeta določen kvorum že v zvezi s samo pobudo oziroma zahtevo, je očitno nelogično in nedosledno, da po drugi strani ustava sedaj ne določa nobenega kvoruma udeležbe za veljavnost referendumске odločitve. Drug zelo pomemben pa je tukaj nedvomno vsebinski vidik, t.j. legitimnost, teža in pomen sicer formalno (po obstoječi ureditvi) povsem veljavne referendumске odločitve ne glede na oziroma kljub razmeroma ali celo izrazito nizki udeležbi volivcev kot glasovalnih upravičencev.

Ugovori zoper kredibilnost, čeprav hkrati veljavnost takih referendumskih odločitev, bi lahko v celoti odpadli, če bi ustava določala ustrezen kvorum za veljavnost referendumske odločitve. Zato je med predlaganimi spremembami ustave sedaj določen tudi (minimalni) kvorum udeležbe volivcev na referendumu kot pogoj za veljavnost referendumske odločitve.

Ker gre pri referendumu za ustavno pravico, čeprav ni v ustavi posebej urejena in uvrščena v samo poglavje o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, je treba tudi ob sprejemu predlaganih sprememb njihovo retroaktivno učinkovanje na morebitne ob uveljavitvi sprememb ustave že vložene zahteve ali pobude za razpis referenduma, izključiti in določiti zanje nadaljnjo uporabo sedaj veljavne ureditve. V razdelku II. predloga sprememb ustave so ustrezno upoštevana tudi ta vprašanja.

USTAVNI ZAKON

O SPREMEMBAH USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

I.

1. člen

V Ustavi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04 in 68/06) se 90. člen spremeni tako, da se glasi:

»90. člen

(zakonodajni referendum)

Državni zbor lahko o uveljavitvi zakona, ki ga je sprejel, razpiše referendum, mora pa ga razpisati, če to zahteva najmanj štirideset tisoč volivcev.

Referenduma ni dopustno razpisati:

- če bi bile lahko prizadete človekove pravice in temeljne svoboščine ali bi lahko nastale druge protiustavne posledice;
- o zakonih o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč;

- o zakonih o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah, o zakonih, od katerih je neposredno odvisno izvrševanje državnega proračuna, ter o zakonih, ki imajo vpliv na druge javnofinančne odhodke ali poročila.

Pravico glasovanja na referendumu imajo vsi državljani, ki imajo volilno pravico. Izid referenduma je veljaven, če se referendumu udeleži najmanj petintrideset odstotkov državljanov, ki imajo volilno pravico.

Zakon stopi v veljavo, če za njegovo uveljavitev glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, ali če izid referenduma ni veljaven.

Referendum se ureja z zakonom, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev.«.

2. člen

V prvem odstavku 97. člena se črta četrta alineja.

3. člen

V drugem odstavku 99. člena se črta drugi stavek.

II

Državni zbor Republike Slovenije v šestih mesecih od uveljavitve tega ustavnega zakona uskladi Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo) z določbami tega ustavnega zakona. Do uskladitve zakona se določbe tega ustavnega zakona, ob smiselni uporabi Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi, uporabljajo neposredno, kolikor naslednji odstavek ne določa drugače.

Spremenjeni 90. člen Ustave Republike Slovenije se ne uporablja za zakonodajne referendume, za katere je pobuda ali zahteva za izvedbo zakonodajnega referenduma vložena pred uveljavitvijo tega ustavnega zakona. Za te primere se še naprej uporablja 90. člen Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04 in 68/06) in Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo).

Ta ustavni zakon začne veljati z razglasitvijo v Državnem zboru Republike Slovenije.

III. Obrazložitev:

K 1. členu:

Predlagana sprememba v prvem odstavku 90. člena Ustave Republike Slovenije jasno opredeljuje in določa, da je s to določbo ustave v naši ustavni ureditvi kot najpomembnejša oblika neposrednega izvrševanja ljudske oblasti poleg že same zakonodajne iniciative, vzpostavljen zakonodajni referendum v obliki naknadnega zakonodajnega referenduma, na katerem volivci odločajo o uveljavitvi sprejetega, a ne še uveljavljenega zakona. S predlagano rešitvijo bi dosegli hkrati več pozitivnih učinkov, vključno s preprečitvijo morebitnih pravnih nejasnosti v primerjavi s sedaj veljavno ureditvijo. Kot prvo in najpomembnejše je treba ugotoviti, da neposredna udeležba volivcev pri nastanku ali spremembi neke zakonske ureditve (zakonska iniciativa), dopolnjena z možnostjo odločanja o uveljavitvi nekega zakona (ne glede na to, kdo je njegov predlagatelj) na zakonodajnem referendumu tvori celoto, ki v ustrezni in v bistvu polni meri odraža neposredno sodelovanje in odločanje volivcev v zakonodajnem postopku oziroma pri zakonskem urejanju. V tem kontekstu oziroma obliki izražanja (tudi) neposredne, ne samo predstavniške zakonodajne oblasti pa v predlogu opredeljeni naknadni zakonodajni referendum povsem ustreza in zadošča. S predlagano novo jasno opredeljeno določbo je odstranjena tudi možnost, da bi bil zakonodajalec morda v bodoče še kdaj lahko v dvomih, ali naj določi oziroma ali je treba v zakonu, ki že po ustavi (četrti odstavek 90. člena) ureja to področje, določiti oziroma urejati tudi predhodni zakonodajni referendum kot eno od oblik zakonodajnega referenduma. Med razlogi, ki jih navaja v uvodnem delu predloga spremembe ustave citirana odločba Ustavnega sodišča, ki je razveljavila zakonske določbe o predhodnem zakonodajnem referendumu, pa je jasno opozorjeno tudi na šibkosti oziroma pomanjkljivosti takega referenduma, predvsem tudi z vidika nepotrebne podaljševanja ali celo oviranja zakonodajnega postopka sprejemanja nekega zakona v državnem zboru. Ista odločba omenja tudi zelo težko rešljivo vprašanje sploh same postavitve oziroma oblikovanja referendumskega vprašanja na predhodnem zakonodajnem referendumu, vključno s samim (vsebinskim) obsegom takega vprašanja. Končno pa je tudi v povezavi z navedenim treba opozoriti še na nejasnost oziroma premajhno dorečenost sedanjega besedila prvega stavka v prvem odstavku 90. člena ustave glede vprašanja, kakšno vrsto zakonodajnega referenduma pravzaprav sedanja določba bodisi določa bodisi (vsaj) dopušča. Vse omenjene težave

hkrati pa bi torej uredila in odstranila predlagana sprememba v besedilu prvega odstavka 90. člena ustave, kot se to predlaga v 1. členu ustavnega zakona.

V predlogu spremenjenega besedila 90. člena ustave je predvidena rešitev, po kateri bi poslej razpis referendumov lahko zahtevali samo še volivci, referendum pa bi lahko na lastno pobudo razpisal tudi državni zbor na podlagi večinske odločitve poslancev. Navedeno pomeni, da ta možnost ne bi bila več v rokah najmanj tretjine poslancev in državnega sveta. Razlogi, zakaj razpisa referendumov ne bi mogla več zahtevati navedena dva subjekta, so navedeni v nadaljevanju.

Sedanja pristojnost najmanj tretjine poslancev za vložitev zahteve za razpis zakonodajnega referendumov v bistvu pomeni, da se tudi po zaključku zakonodajnega postopka v državnem zboru njihov posredni vpliv na sprejem oziroma zavrnitev že sprejetega zakona lahko še nadaljuje. V tem smislu je to za referendum v smislu neposrednega izvrševanja oblasti na področju zakonodajnega odločanja pravzaprav nekaj nelogičnega oziroma nedoslednega, vsekakor pa to ni nujni sestavni del takega odločanja. Po sprejemu zakona imajo ob pogoju ustave možnost o uveljavitvi nekega zakona odločati še vsi državljani kot volivci neposredno; zadoščalo bi torej, da bi se tudi o sami uporabi te možnosti odločali sami. Enako pristojnost (najmanj) ene tretjine poslancev je torej v bistvu tukaj nekaj dodanega, saj so se ti lahko opredelili in odločili že v postopku sprejemanja zakona. Zato bi predlagano črtanje te možnosti v bistvu samo še bolj poudarilo ključno dejstvo, da gre pri zakonodajnem referendumu v resnici za odločanje državljanov; ta pravica naj bi bila torej tudi že v fazi same zahteve prepuščena njim, ne pa tudi avtomatično zahtevi zadostnega števila poslancev.

Z vidika zakonodajnega postopka, ki poteka v državnem zboru, je s sprejemom zakona postopek zaključen. V sistemu naknadnega zakonodajnega referendumov je seveda s tem izpolnjen pogoj za izvedbo referendumov. Ker referendum v tem primeru po sedanjih ureditvi pri nas lahko zahteva tudi skupina najmanj tretjine (t.j. 30) poslancev, se referendum, izveden na tako iniciativo, v teoriji imenuje oziroma označuje tudi kot manjšinski (ali tudi kot opozicijski) referendum. Na ta način si skupina poslancev lahko prizadeva, da je na referendumu zavrnjena uveljavitev zakona, ob sprejemanju katerega so bili preglasovani. Z vidika poslancev je to v širšem smislu, čeprav preko referendumskega odločanja, nadaljevanje njihovih prizadevanj za zavračanje že sprejetega zakona. V širšem smislu je taka skupina poslancev znotraj subjektov referendumske iniciative pravzaprav posebnost, ki v tem odstopa od siceršnje ureditve obvezne izvedbe naknadnega zakonodajnega referendumov. Zaradi tovrstnih političnih implikacij, ki niso značilne za neposredno obliko referendumskega odločanja volivcev o zakonu, zakonodajnega referendumov na zahtevo skupine poslancev velika večina

evropskih držav ne pozna. Edina država, ki poleg Slovenije znotraj članic Evropske unije pozna to možnost, je Danska (42. člen njihove ustave). S primerjalnopravnih vidikov gre torej pri predlogu zakona s tem v zvezi tako rekoč za izenačitev z veliko večino drugih evropskih držav, s sistemskega vidika ureditve referendumov hkrati za spremembo, ki pomeni izboljšano ureditev od dosedanje. Naknadni zakonodajni referendum je očitno izražen v čistejši obliki, če z njim ne more tudi zgolj skupina poslancev, torej manjšinska skupina znotraj parlamenta, tudi sama doseči ponovnega preverjanja sicer že sprejetega zakona. Predlog ustavnega zakona pa kljub temu ohranja možnost, da Državni zbor fakultativno razpiše referendum na lastno pobudo (»Državni zbor *lahko* o uveljavitvi zakona, ki ga je sprejel, razpiše referendum, ...«), ker gre v tem primeru vendarle za večinsko odločanje o vprašanju, ali razpisati referendum, in ne za mehanizem, kako še z drugimi sredstvi nasprotovati zakonskim rešitvam, potem ko je Državni zbor že opravil svojo nalogo s sprejetjem zakona. V danem primeru gre za večinsko odločitev zakonodajalca, da dokončno odločitev o potrditvi zakona sprejmejo volivci, kar pa po mnenju predlagateljev ni sporno.

Kar se tiče ukinitve možnosti, da razpis referendumu zahteva državni svet, pa je treba kot prvo poudariti, da se želi s takšno spremembo doseči konsistentno rešitev, po kateri bo dejansko praviloma razpis referendumu le še v rokah volivcev. Nenazadnje pa državni svet deluje v okviru zakonodajne veje oblasti, tako da lahko tudi zanj velja enak argument kot za poslance, to je, da so mehanizmi zakonodajne veje oblasti načeloma izčrpani v trenutku sprejetja zakona. Na tem mestu velja opozoriti tudi na primerjalnopravni argument, na podlagi katerega je zlahka ugotoviti, da je veljavna referendumska ureditev v delu, ki se nanaša na subjekte, ki lahko zahtevajo razpis referendumu, izjemno široka ter da tuje ureditve v primeru, ko lahko razpis referendumu zahteva določeno število volivcev, te možnosti ne dajejo drugemu domu parlamenta oziroma organu, ki deluje v okviru zakonodajne veje oblasti.

Predlagana sprememba glede subjektov, ki lahko zahtevajo razpis referendumu, bi lahko delno vplivala na nekoliko zmanjšano število izvedenih referendumov, v ničemer pa po mnenju predlagatelja ne bo zmanjšala njihovega ustavnega pomena. Utemeljena splošna težnja k nekoliko manjšemu številu in pogostosti takih referendumov namreč v resnici avtomatično njihov pomen gotovo zvišuje, ne pa zmanjšuje.

Drugi odstavek spremenjenega 90. člena Ustave določa primere oziroma zakone, o katerih ne bi bilo dopustno razpisati referendumu. Vprašanja, o katerih ne bi bilo dopustno odločati na referendumu, je določal že 10. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi, ki je bil razveljavljen z odločbo Ustavnega sodišča (objavljeno v Uradnem listu RS, št. 13/95). Glede predlaganih po ustavi izključenih primerov

možnosti zakonodajnega referenduma je treba ugotoviti, da z vidika primerjalnih ureditev ne gre za neko posebnost ureditve. Dejansko je resnica ravno obratna. Posebnost predstavlja naša sedanja ureditev, ker glede obravnavanega vprašanja ne določa dejansko prav nobenih omejitev. Z uvedbo predlaganih omejitev bi se tako rekoč tudi naša ustavna ureditev glede tega pravzaprav samo izenačila z ustreznimi tujimi ureditvami.

Z zgoraj navedeno odločbo je Ustavno sodišče 10. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi, z delno podobno vsebino, kot se sedaj predlaga za drugi odstavek 90. člena ustave, razveljavilo iz več razlogov, vendar je hkrati tudi dopustilo možnost vsebinske skladnosti sicer razveljavljene zakonske ureditve z ustavo. Ključni razlog in podlaga za razveljavitev te zakonske določbe pa je bil v tem, da je zakon s tem določal omejitev ustavne pravice do referendumskega odločanja, s tem pa ustavne pravice (ene od ustavnih pravic in temeljnih svoboščin), ki se po tretjem odstavku 15. člena Ustave Republike Slovenije lahko omejijo (so lahko omejene) samo s pravicami drugih in pa v primerih, ki jih določa ustava. Predlog drugega odstavka 90. člena ta argument Ustavnega sodišča v celoti upošteva s tem, da v Zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi razveljavljeno vsebino zakona sedaj določa neposredno z ustavo. Ustavno sodišče je v obrazložitvi navedene odločbe kot razlog za razveljavitev omenjalo tudi možno kršitev določbe 44. člena Ustave. S tem v zvezi pa predlagatelj teh sprememb ustave meni, da je tudi s predlagano omejitvijo sodelovanje pri opravljanju javnih zadev, kot ga v navedenem členu določa ustava, še naprej zagotovljeno, navedene omejitve pa so utemeljene in dopustne tudi z uporabo in merilom načela sorazmernosti.

Potrebno je tudi v vsebinskem smislu obrazložiti in utemeljiti posamezne predvidene omejitve oziroma izključitve zakonodajnega referenduma, kot so predlagane v treh alinejah drugega odstavka spremenjenega 90. člena Ustave. Zakoni iz druge alineje deloma sledijo razlogom za nujen postopek za sprejem zakona, kot jih določa 143. člen Poslovnika državnega zbora. V vsebinskem pogledu pa je po predlagani ureditvi razlog za nedopustnost referenduma o navedenih zakonih nujnost in neodložljivost sprejetja oziroma točneje uveljavitve takih zakonov, saj bi lahko možnost njihovega referendumskega preverjanja uveljavitev s kvarnimi posledicami podaljšala oziroma odložila, v primeru referendumске zavrnitve pa nujno ukrepanje celo sploh preprečila. Obstajajo torej zadostni formalni in vsebinski razlogi, da ustava, tudi v skladu s tretjim odstavkom 15. člena, možnost referenduma o zakonih, predvidenih v drugi alineji drugega odstavka spremenjenega 90. člena, izključi. Tudi namen in pomen sprejemanja prej navedenih zakonov po nujnem postopku, kot ga določa in ureja Poslovnik državnega zbora, bi bil v primeru referendumskega odločanja o takih zakonih v bistvu omejen oziroma skorajda izničen do te mere, da bi sprejemanje tovrstnih

zakonov po nujnem postopku izgubilo svoj namen in učinek, če bi se temu dodala tudi možnost referendumске potrditve oziroma zavrnitve zakona.

Nedopustnost zakonodajnega referenduma o zakonih iz tretje alineje drugega odstavka spremenjenega 90. člena Ustave je potrebna in utemeljena z razlogi zagotovitve temeljnih (finančnih) podlag in virov za financiranje države in samoupravnih lokalnih skupnosti ter njihovih nalog. Za nemoteno izvrševanje državnega proračuna pa je tudi nujno, da se iz referendumskega odločanja izključijo zakoni, od katerih je neposredno odvisno izvrševanje državnega proračuna. Med tovrstne zakone gotovo sodijo zakoni o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za posamezna leta in zakoni, ki se sprejmejo ob novem državnem proračunu ali ob njegovi spremembi oziroma rebalansu in so nujno potrebni, da se bodo lahko sprejeti proračun, njegove spremembe ali rebalans kot celota izvrševali v sprejetih okvirih.

Nedopustnost zakonodajnega referenduma v primerih iz prve alineje pa je potrebna zato, da se z referendumom prepreči kršenje človekovih pravic in temeljnih svoboščin in druge protiustavne posledice.

V dodatno podporo predlaganim omejitvam referenduma in ob dejstvu, da Ustava Republike Slovenije sedaj ne določa sploh nobenih omejitev, s primerjalno pravnega vidika kaže navesti, da, kot že rečeno, posamezne ustave bolj ali manj tako rekoč vse opredeljujejo bodisi posamezna zakonodajna področja ali pa naštevajo zakone, glede katerih referendumsko odločanje ni dopustno. Tako so iz referendumskega odločanja izključeni tako imenovani finančni zakoni, npr. v Italiji, kjer ni dopusten referendum o davčnih in proračunskih zakonih, na Slovaškem o davkih, prispevkih in državnem proračunu, v Grčiji o davčnih zakonih, na Danskem o finančnih zakonih, zakonih o državnih posojilih, o zakonih o plačah in pokojninah in o zakonih, s katerimi se predpisujejo posredni in neposredni davki. Omejitve na področju finančnih zakonov poznajo tudi ureditve Portugalske, Grčije, Madžarske in Estonije. Omejitve glede ratifikacij mednarodnih pogodb določajo na primer ureditve v Italiji in Estoniji, omejitve glede zakonov o obveznostih, ki izhajajo iz pogodbenih razmerij, pa Danska. Nekatere ureditve, kot že rečeno izključujejo tudi posamezne zakone kot take, na primer zakone (zakonodajo) o amnestiji in splošni pomilostitvi v Italiji in na Madžarskem, zakone, sprejete po nujnem postopku, pa ureditev v Švici in na Danskem. Nekatere ureditve iz referendumskega odločanja izločajo tudi posamične zakone, kot so npr. zakon o državljanstvu, o javni uslužbencih ali o razlastitvah.

Predlagatelj meni, da so glede na navedeno podani zadostni in utemeljeni razlogi, da se tudi z našo ustavo glede referendumskega odločanja določijo nekatere omejitve

oziroma izključitve, kot jih določa ta predlog sprememb Ustave Republike Slovenije. Da se kljub temu pravica do naknadnega referendumskega odločanja ohranja, je razvidno že iz tega, da je sicer tak referendum (ob ustrezni podpori) načeloma vedno možen in dopusten, razen v primeru navedenih izjem. Te izjeme so vsebinsko utemeljene, notranje skladne z ostalimi določbami ustave pa so na podlagi tretjega odstavka 15. člena Ustave Republike Slovenije. Z zakonom, ki ureja referendum, pa se bo moralo urediti tudi vprašanje, kako postopati v primeru, če Državni zbor meni, da referenduma o sprejetem zakonu ni dopustno razpisati, ker gre za izjemo iz drugega odstavka. Glede na to, da gre pri referendumu za človekovo pravico, mora biti v primeru, da Državni zbor ne bi hotel razpisati referenduma oziroma bi menil, da ga v skladu z drugim odstavkom 90. člena ni dopustno razpisati, zagotovljen ustrezen postopek pred Ustavnim sodiščem, ki bo v primeru ustrezne zahteve dokončno presodilo, ali je referendum o sprejetem zakonu v danem primeru dopusten.

Glede predlagane spremembe, s katero se uvaja oziroma določa kvorum udeležbe volivcev, potreben za veljavnost referendumске odločitve, je treba reči, da gre v celoti za vsebinsko, pravzaprav celo za dve vsebinski vprašanji hkrati. Vprašanje uvedbe (ustavne določitve) takega kvoruma namreč očitno predstavlja samostojno vprašanje, t. j. ali tak kvorum sploh uvesti, in temu sledeče naslednje vprašanje, v kakšni višini oziroma odstotku udeležencev državljanov, ki imajo pravico glasovanja na referendumu, naj bo tak kvorum določen kot pogoj za veljavnost odločitve, sprejete na referendumu. Predlagatelj meni, da se že s samo uvedbo kvoruma v bistvu izidu referendumске odločitve povečuje kredibilnost in legitimnost take odločitve. Hkrati bi se s tem lahko odvrnili vsaj do neke mere upravičeni očitki o kredibilnosti in legitimnosti referendumskih odločitev v primerih, ko se posameznega referenduma udeleži zelo majhno število glasovalnih upravičencev, kot se je doslej že večkrat zgodilo tudi v preteklosti. Po mnenju predlagatelja pa je zaradi uvedbe določnega kvoruma za veljavnost referendumске odločitve možno pričakovati še nek verjeten dodaten pozitiven učinek take ureditve. Gotovo je pomembno, da uvedba kvoruma udeležencev na referendumu prav v ničemer ne omejuje same pravice do zakonodajnega referenduma. Kljub temu pa bi tak predlagani kvorum v posameznih primerih formalne upravičence zahteve za razpis referenduma odvrčal od takih referendumskih zahtev, ko iz različnih razlogov utemeljeno ni možno pričakovati niti nekega minimalnega odziva oziroma udeležbe glasovalnih upravičencev, katerih število bi zadoščalo za veljavnost referendumске odločitve. Ker so primerjalnopravno vzeto višine zahtevanih kvorumov za veljavnost referendumске odločitve v različnih ureditvah različno določene (npr. od trideset odstotkov upravičencev pa do večine upravičencev), se je predlagatelj glede tega zaradi ustreznih naštetih pozitivnih učinkov odločil za

predlaganje udeležbe vsaj petintrideset odstotkov državljanov, ki imajo pravico glasovati na referendumu, kot pogoja za veljavnost sprejete odločitve. Po mnenju predlagatelja je takšna udeležba na referendumu minimum za legitimnost odločitve, sprejete na referendumu.

Predvidena uvedba kvoruma je pomembna vsebinska novost. Gre za vprašanje, ki je tudi primerjalnopravno urejeno zelo različno. Odločujoča udeležba na referendumu pravzaprav vsebuje dvoje različnih kvorumov. Gotovo je v vseh primerih potrebna ureditev, ki določa, kakšna večina je potrebna za sprejem odločitve na zakonodajnem referendumu. Sedanja ureditev tega vprašanja pri nas je očitno ustrezna in se tudi s predlogom zakona ne spreminja (odločitev večine volivcev, ki so glasovali, četrti odstavek 90. člena Ustave). Pri tem pa je določba o glasovanju dopolnjena s pogojem, da gre za veljavno glasovanje volivcev. S predvideno dopolnitvijo določbe se želi doseči, da se pri ugotavljanju večine volivcev ne bi upoštevale neveljavne glasovnice in da te posledično ne bodo mogle imeti vpliva na takšen ali drugačen izid referenduma. Takšna ureditev sledi tudi ureditvi, kot je določena za izvedbo referenduma po 3.a členu Ustave.

Določene ureditve pa bistveno vprašanje, namreč stopnjo legitimnosti referendumske odločitve rešujejo tako, da tovrstno stopnjo legitimnosti zvišujejo še z večino, ki je (sploh) potrebna glede udeležbe volivcev, da je sama sprejeta referendumska odločitev veljavna. Taka ureditev ima lahko svoje pozitivne in negativne vidike, in tako je v ustavnopravni teoriji (in končno tudi v praksi) ta problem tudi obravnavan. O zvišanju stopnje legitimnosti v primeru takega kvoruma pravzaprav ni možno dvomiti. Taka ureditev se v praksi tudi izogne nasprotnim učinkom, češ da je neki referendum ob nizki tovrstni volilni udeležbi sicer dal veljaven, ne pa tudi (zadosti) legitimen rezultat oziroma odgovor. Negativni vidik pa je zlasti v tem, da pri nedoseženem zahtevanem številu udeležbe volivcev za veljavnost referendumskega izida ni možno (dovolj) jasno ugotavljati, kaj je konkretno bila posledica (pre)nizke udeležbe. Abstinenca pri glasovanju o takem referendumu namreč lahko pomeni bodisi premajhno zainteresiranost volivcev za lastno odločanje o nekem vprašanju, negotovost zaradi premajhnega razumevanja vsebine in pomena vprašanja (konkretne zakonske ureditve), ali pa zgolj na poseben način (z abstinenco) izraženo nasprotovanje referendumskega odločanja o nekem zakonu. K pozitivnim pričakovanim posledicam oziroma učinkom predlaganega kvoruma pa bi pri nas lahko šteli že samo odvrčanje od zahtev v takem primeru, kjer sicer utemeljeno ni pričakovati zadostnega odziva volivcev. V tem smislu bi se taki učinki lahko prištevali najbolj splošnim intencijam predloga tega zakona, ki so v tem, da bi se v praksi zahtevali in izvedli predvsem tisti referendumi, ki so po vseh splošnih in pričakovanih vidikih res primerni (tudi) za

naknadno referendumsko odločanje. S primerjalno pravnega vidika kaže navesti, da ima strožjo ureditev od predlagane Makedonija in Hrvaška, od članic Evropske unije pa npr. Slovaška in Litva. Sem je treba šteti tudi Italijo, ne glede na to, da ima sicer drugo vrsto zakonodajnega referenduma kot pri nas, kar pa z obravnavanih vidikov očitno ni odločilno.

V skladu s predlagano ureditvijo bo tako na referendumu sprejeta odločitev, za katero bo glasovala večina volivcev, ki so veljavno glasovali, odločitev pa bo veljavna samo pod pogojem, da se bo glasovanja na referendumu udeležilo vsaj petintrideset odstotkov državljanov, ki imajo pravico glasovati. V primeru, če se referenduma ne bo udeležilo predpisano število volivcev, ki imajo pravico glasovati, njihova odločitev ne bo veljavna, sprejeti zakon pa se bo lahko uveljavil.

V spremenjenem besedilu 90. člena ni več določbe, po kateri je državni zbor vezan na odločitev, sprejeto na referendumu. Predlagatelj je mnenja, da takšna določba pri naknadnem potrditvenem referendumu ni smiselna ter da je vezanost zakonodajalca na izid tovrstnega referenduma realizirana že s tem, da se v primeru potrditve zakona na referendumu ta uveljavi, v primeru njegove zavrnitve pa se ne sme. Sicer pa takšna določba, ki je v veljavni ureditvi z Zakonom o referendumu in ljudski iniciativi konkretizirana s tem, da Državni zbor eno leto od razglasitve rezultatov referenduma ne sme sprejeti odločitve, ki bi bila vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev, poraja številna vprašanja in interpretacije, povezane s samo vsebino odločitve volivcev (npr. v kakšni meri mora biti nova rešitev drugačna od rešitve, ki je bila vsebovana v zavrjenem zakonu, da ni v nasprotju z odločitvijo volivcev,...). Na podlagi navedenega predlagatelj meni, da je ustrezno iz ustave izpustiti navedeno določbo. Na koncu pa velja še opozoriti, da bo imel sam rezultat referenduma, tudi brez obravnavane določbe v ustavi, gotovo vpliv na časovno sprejemanje oziroma spreminjanje vsebin, ki so bile predmet referendumskega odločanja. Zakonodajalec namreč že iz političnih razlogov ne bo mogel kar nemudoma prezreti odločitve volivcev.

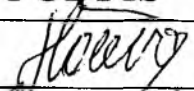
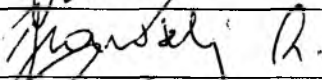
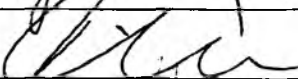

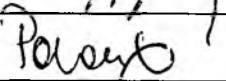

Z 2. členom ustavnega zakona se črta določba četrte alineje prvega odstavka 97. člena ustave. Navedeno črtanje je potrebno zaradi tega, ker državni svet v skladu s predlaganim novim 90. členom ne bo imel več možnosti zahtevati razpis referenduma. Na podlagi navedenega je zaradi notranje skladnosti besedila v ustavi treba poseči tudi v 97. člen ustave, v katerem je določena pristojnost državnega sveta, da zahteva razpis referenduma iz veljavnega 90. člena ustave.

S 3. členom se v prvem odstavku 99. člena zaradi notranje usklajenosti besedila v ustavi v skladu s predlaganim novim 90. členom črta besedilo, ki se nanaša na sprejem odločitve o razpisu referendumu s strani državnega sveta.

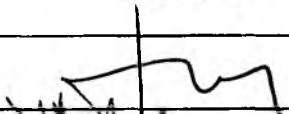
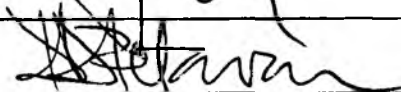
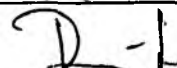
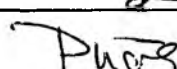
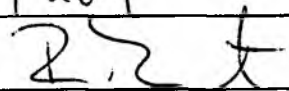
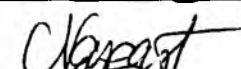
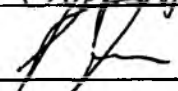
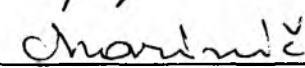

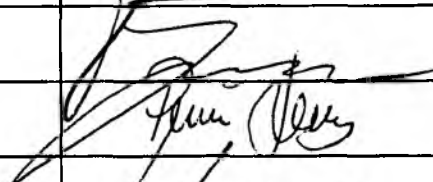
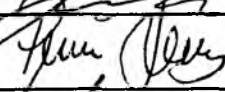
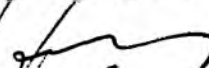
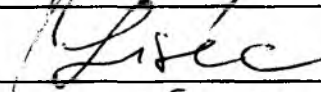
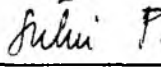
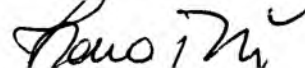
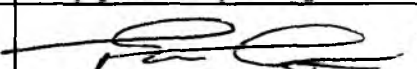
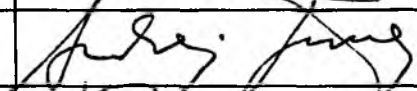

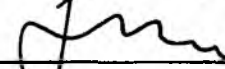
V skladu s Poslovníkom državnega zbora (172. člen) v **razdelku II.** osnutek ustavnega zakona vsebuje in ureja tudi potrebne določbe za izvedbo predlaganih sprememb in dopolnitev ustave. Iz samih predlaganih sprememb izhaja, da so (bodo) v Zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi po sprejemu predlaganega ustavnega zakona potrebne določene uskladitve. V določbah o izvedbi predlaganih sprememb je tako določena tudi uskladitev navedenega zakona s predlaganim ustavnim zakonom, in določen rok šestih mesecev za tako uskladitev. Dodatno je za čas do uskladitve zakona določena neposredna uporaba sprememb, ki jih določa ta ustavni zakon, ker je to ob smiselni uporabi določb Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi možno. Ker pa gre pri zakonodajnem referendumu za uporabo in uveljavljanje ustavne pravice do referendumskega odločanja, se spremembe, kot jih določa predlog, v nobenem primeru ne uporabljajo za že pred uveljavitvijo tega ustavnega zakona morebitne vložene pobude ali zahteve za izvedbo zakonodajnega referendumu. Tako prepoved retroaktivnega učinkovanja na uporabo in izvrševanje te ustavne pravice zato izrecno določa drugi odstavek II. razdelka.

V tretjem odstavku razdelka II. je določen začetek veljavnosti (tega) ustavnega zakona z razglasitvijo pred državnim zborom (tretji odstavek 182. člena Poslovníka državnega zbora).

PODPISI POSLANK IN POSLANCEV PS DL

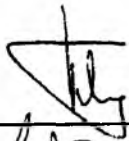
IME IN PRIIMEK	PODPIS
mag. Katarina HOČEVAR	
Rihard BRANISELJ	
dr. Gregor VIRANT	
Bojan STARMAN	
Polonca KOMAR	
Kristina VALENCIČ	
mag. Truda PEPELNIK	

PODPISI POSLANK IN POSLANCEV SDS

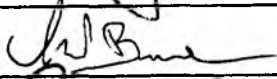
ST.	IME IN PRIIMEK	PODPIS
1.	Jože Tanko	
2.	Zmijana V. Petarova	
3.	SONJA RAVŠARJ	
4.	Mateja PUCNIK	
5.	ROBERT HROVAT	
6.	JANJA NAPAST	
7.	Zvone Lah	
8.	BRANKO MADUNIČ	
9.	LJUBO ŽNITAR	
10.	Franc Breznik	
11.	MARIJAN ROJBIČ	
12.	IVAN PIŠEK	
13.	TOMAZ LISEC	
14.	PATRICIJA ŠULIN	
15.	IDEJA TAVČAR	
16.	MARKO POGAČNIK	
17.	ANDREJ ŠIRCELJ	
18.	EVA IRGL	
19.	ŠTEFAN TISEL	
20.	IVAN GRILL	
21.		
22.		

ŠT.	IME IN PRIIMEK	PODPIS
23.		
24.		
25.		
26.		

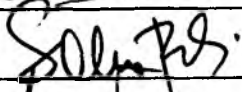
Janko VEBER

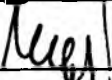
Mirko BRULC

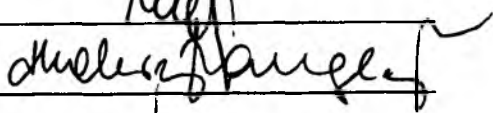
Samo BEVK

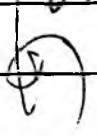
Dr. Andreja ČRNAK MEGLIČ

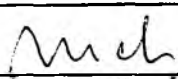
Matevž FRANGEŽ

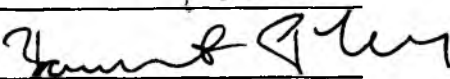
Matjaž HAN

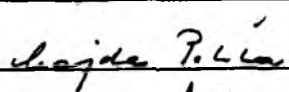
Srečko MEH

Borut PAHOR

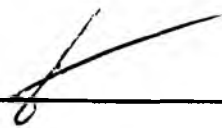
Mag. Majda POTRATA

Mag. Dejan ŽIDAN

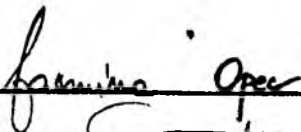
MIHAEL PREVC

JANEZ RIBIČ

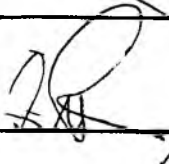
JASMINA OPEC

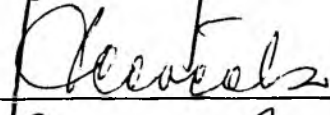
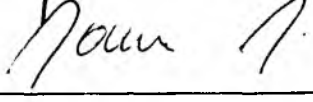
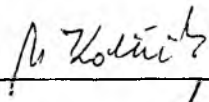

JAKOB PRESEČNIK

ROMAN ŽVEGLIČ

Ime in priimek	Podpis
Franc Jurša	
Marija Plevčak	
mag. Jana Jenko	
Marjana Kotnik Poropat	
Ivan Hršak	

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 68, f: 01 478 98 69, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

1. Roberto BATELLI

Roberto Battelli

2. dr. László GÖNCZ

László Göncz

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

nepovezani poslanec mag. Ivan Vogrin

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 97 18, e: ivan.vogrin@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Predsednik DZ
dr. Gregor Virant

Zadeva: Začetek postopka za spremembo ustave RS

Podpiram prizadevanja za spremembo ustave RS.

mag. Ivan Vogrin

Ljubljana, 13/7-2012